

ВАЛЕВКА – АЛТЕРНАТИВЕН СЛИВОВ СОРТ НА КЮСТЕНДИЛСКА СИНЯ СЛИВА

КАЛИН ДРАГОЙСКИ*, БОРЯНА СТЕФАНОВА, ХРИСТИНА ДИНКОВА
Институт по планинско животновъдство и земеделие, Троян
*E-mail: kalindrag@abv.bg

Valevka – Alternative Plum Cultivar to Kustendilska Sinya Sliva

K. Dragoyski*, B. Stefanova, H. Dinkova

Research Institute of Mountain Stockbreeding and Agriculture, Troyan, Bulgaria

Abstract

Due to the weak damages caused by PPV and very good technical qualities of the fruit, plum cultivar Valevka is one of the most preferable in Serbia. In Bulgaria it is spread by single trees in amateur gardens.

Over the past two to three decades we have observed the growth, fruiting, and its reaction to PPV. The data are compared with those of trees of the same age from a plum cultivar Kyustendilska.

It was found that the proportion of damaged virus pattern fruits, in cultivar Valevka reached 37%, while in Kyustendilska prune the loss reached 75%.

Yields of undamaged fruits were high enough, even heavily infested trees Valevka and almost did not differ in quality from those of Kyustendilska.

We consider that a cultivar Valevka can be spread by healthy planting material in areas low contaminated with PPV. This will increase the production of plum fruits suitable for drying.

Key words: plum cultivars, Valevka, Kyustendilska sinya sliva, PPV sensitivity

В България се чувства недостиг на сливови сортове, подходящи за сушене. Повечето от тях, които са подходящи за сушене, са с различни недостатъци – например сорт Кюстендилска синя слива е чувствителен на шарка, сорт Габровска е перфектен за сушене поради високото съдържание на сухо вещество, но е самостерилен и чувствителен към засушаване. От новоинтродуцираните при нас сорт Ханита има кисел привкус на изсушените плодове, сорт Чачанска лепотица влошава качеството си след етювиране.

Към момента приоритетно се използва за сушене сорт Стенлей. Като основна суровина и подходящ за сушене в съседна Сърбия масово се използва сорт Валевка. Той е с високо съдържание на сухо вещество, добре се отделя костилката и се получава висок процент сухи плодове. Засега в България почти не е разпространен, като основна причина за това е чувствителността му към шарката по сливата. Тъй като сортът е достатъчно родо-вит, отпадането на 20 – 30% некачествени плодове, не влияят върху добива. Това създава възможности за включване в сортимента, което значително ще го разнообрази и осигури суровина за сушени сливови плодове.

Сорт Валевка е селектиран през 1959 г. в Института по овощарство в гр. Чачак, Сърбия чрез кръстосване на Ажанска 707 и Стенлей и е признат за сорт през 1985 година. Плодовете узряват в края на август, почти едновременно с Чачанска родна и Стенлей. Те са средно едри до едри, с маса около 30 g, с овална форма, крушовидно удължена към дръжката. Кожичата е средно дебела, нежна и еластична, тъм-

носиньо обагрена и покрита с обилен восьчен налеп, с привлекателен външен вид. Плодовото месо е жълто, крехко и сочно, със сладко-кисел вкус и приятен аромат. По данни на авторите плодовете съдържат 20,5% сухо вещество, 10,5% общи захари, от които инвертна – 6,05% и 1,07% киселини (Аноп, 1996).

Сортът Валевка, все още, е основен за сортимента на Сърбия поради слабите щети от шарка и много добрите технологични качества на плодовете. Сортът е отлична суровина за сушене, с много висок рандеман – от 1 kg свежи плодове се получават 300 g сушени, а в 0,5 kg има 60 сухи плода. Това го определя като по-добър за сушене от сорт Пожегача.

Дървото на сорт Валевка е средно силнорастящо, с полупирамидална форма на короната, равномерно гарнирана със здрава обрастваща дървесина.

Цъфтежът е средно късен, малко след Стенлей и малко преди Кюстендилска синя слива. Сортът е самофертилен и може да се отглежда самостоятелно без опрашител.

Слабо чувствителен е към гъбни болести и според авторите, предимство е, че е толерантен към шарката по сливата. Сорт Валевка е по-високо родо-вит от Пожегача и за поддържане на редовно и обилно плододаване изисква ситемни резитби.

Поради липсата на подходящи за сушене сортове в сортимента на България, с това изследване си поставихме за цел установим отношението към шарка, вегетативните и репродуктивните характеристики на сорт Валевка, отглеждан при условията на Троянския сливопроизводителен район, характеризира се с висок инфекциозен фон.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Наблюдавани са дървета на възраст от 15 до 25 години в колекционните насаждения на ИПЖЗ – Троян и в частни градини на територията на Троянския регион, отглеждани при различни условия на поливане. Внесени са от гр. Чачак през 1985 година.

Изследването е проведено през периода 2007 – 2009 г., като през вегетационния период на 2007 и 2008 г. са регистрирани продължителни засушавания. Проследявани са растежни и вегетативни показатели съгласно общоприетата методика за изследване на растителните ресурси (Недев, 1979).

Отчитани са загубите в реколтата, като е изчисляван процентът отпаднали, повредени от шарка плодове. Вирусът на шарката по сливата е изследван и доказан чрез метода DAS ELISA.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

За условията на Троянския район сортът се развива нормално и плододана редовно, не е склонен към алтерниране.

През периода на проучването две от години-

Таблица 1. Вегетативни и репродуктивни показатели за 2009 г.

Table 1. Vegetative and Reproductive parameters to 2009

Сорт	Сечение на ствола, cm ²	Обем на короната, m ³	Добив, kg/дърво
Валевка (неполивни условия)	254,9	44,9	52
Валевка (поливни условия)	589,0	93,4	78
Стенлей	198,5	42,3	55

Таблица 2. Репродуктивни показатели

Table 2. Reproductive parameters

Сорт	2002 г.		2007 г.		2008 г.		2009 г.	
	маса плод, g	маса костилка, g	маса плод, g	маса костилка, g	маса плод, g	маса костилка, g	маса плод, g	маса костилка, g
Валевка	25,0	1,4	27,2	1,6	30,4	1,6	34,1	1,6
Стенлей	33,0	1,7	22,3	1,6	26,0	1,4	37,4	1,7
Габровска	28,5	1,5	29,6	1,4	22,4	1,02	20,43	1,04
Кюстендилска синя слива	22,0	1,0						

Таблица 3. Химичен състав на сливовите плодове на сорт Валевка

Table 3. Chemical composition of fruits from Valevka

Сорт	С В по Re, %	Общи захари, %	Инвертна захар, %	Захароза, %	Киселини, %	Дъбилни в-ва, %	Антоциани, mg%
2007 г.							
Валевка	17,5	7,83	6,48	1,28	1,27	0,22	12,58
Елена	16,5	9,55	6,63	2,77	0,87	0,10	10,46
2008 г.							
Валевка	19,00	8,55	4,05	4,28	0,84	0,12	10,65
Габровска	16,50	8,55	3,35	4,94	0,58	0,30	7,90
Елена	19,00	9,55	6,35	3,04	0,52	0,12	18,55
Стенлей	26,00	9,48	8,10	1,31	1,16	0,26	16,45
2009 г.							
Валевка	17,75	9,60	9,60	-	0,67	0,18	9,52
Габровска	14,75	9,40	6,65	2,75	0,67	0,09	3,70
Елена	18,00	8,70	7,50	1,14	0,47	0,18	3,06
Стенлей	18,75	9,75	7,70	1,95	0,34	0,04	4,52

те бяха с продължителни вегетационни засушавания, което даде отражение върху растежа на дърветата, отглеждани при поливни и неполивни условия (табл. 1). Отглежданите при неполивни условия дървета имаха почти два пъти по-малко сечение на ствола и два пъти по-малък обем на короните. Размерите на дърветата са близки до тези на Стенлей, също при неполивни условия. Валевката има кълбовидни корони без добре обособен водач, като при Стенлей.

Сорт Валевка се отличава с редовно плододане, подобно на сорт Стенлей и родовитостта му зависи от условията на отглеждане, като при неполивни условия средните добиви са 52 kg от дърво, а при поливни – 78 kg.

При сравняване масата на плодовете на сорт Валевка с тази на сортовете Стенлей и Габровска се наблюдава силно вариране на показателя в отделните години. Най-чувствителен на засушаване е сорт Габровска. Големи разлики има и в масата на плодовете на сорт Стенлей (22,3 g – 2007 г. до 37,4 g – 2009 г.). Сравнително в по-тесни граници се променя масата на плодовете от сорт Валевка – от 25,0 до 34,1 g, а костилката запазва постоянно тегло (табл. 2).

Химическият състав на плодовете на сорт Валевка при условията на Троянския регион се характеризира със сравнително високо съдържание на сухо вещество от 17,5 до 19,0%, баланс между захари и киселини, определящи много добрия вкус на пресни и сушени плодове (табл. 3). Високото съдържание на антоциани придава наситено синьо обгаряне на пресните плодове и черен блясък – на сушените.

Химическият състав на сорт Валевка има изравнени показатели с другите добри сортове за сушене, като Габровска и Стенлей и Елена.

Повечето наблюдавани дървета са заразени с вируса на шарка по сливата, сортът проявява ясни симптоми по листата и част от плодовете. Повредените плодове окапват 10 – 15 дни преди узряването на основната маса плодове. По костилката на повредените плодове се наблюдават ясни симптоми във вид на кафеникави пръстенчета.

ИЗВОДИ

Сорт Валевка в условията на Троянския район се развива добре и плододана редовно и обилно, дори и при неполивни условия, но при осигурено напояване, добивът е с около 25% по-висок.

Сортът е възприемчив към вируса на шарката по сливата, проявява се като умерено чувствителен, с по-сериозни повреди върху плодовете до 37%, но това не се отразява съществено на реколтата от качествени плодове.

Плодовете на сорт Валевка са средно едри, тъмносивно обагрени, със златистожълто плодово месо и добре отделяща се костилка. Имат балансирано захаро-киселинно съдържание, което се запазва при

сушенето и прави сорта приоритетен за това направление. Още повече, че се постига висок рандеман на сушените плодове, когато са получени при неполивни условия.

Сорт Валевка заслужава да бъде включен в сортимента на България за райони с по-слаб инфекциозен фонд от PPV и наравно със сорт Габровска може да бъде достоен заместител на сорта Кюстендилска синя слива.

ЛИТЕРАТУРА

Илиев, П., Й. Щъркова. 1995. Химически състав на свежи сливови плодове. –В: Сб. Доклади. Юбилейна научна сесия, Пловдив, т. II, кн. 1, с. 41-45

Недев, Н. и др. 1979. Методика за изучаване на растителните ресурси при овощните растения. Пловдив.

Анзин, Б., Х. Еникиев, М., Рожков. 1956. Слива. Москва, 450 с.

Dragoiski, K., B. Mikhovska, K. Dinkova. 1995. Reaction of some plum cultivars to field infection with Plum pox and Prunus necrotic ringspot viruses. *Plant Science*, 32, 4, 44-45

Gabova, R., P. Iliev. 1995. Studies on resistance of Prunus domestica genotypes to plum pox virus. *Plant Science*, 32, 4, 13-15

50 godina Centra za voćarstvo i vinogradarstvo Čačak. 1996. 140-141